

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΥΓΕΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΝΗΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΤΜΗΜΑ ΥΓΕΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

Αθήνα, 7/ 4/2021

Αρ. Πρωτ.:Δ1δ/Γ.Π.οικ21793

Ταχ. Δ/νση : Αριστοτέλους 17
Ταχ Κωδικας : 104 33
Πληροφορίες : Λαζαρίδου, Ντίνη
Τηλέφωνο : 2132161352,1350

Προς : ΟΠΩΣ Π.Α.

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ

ΘΕΜΑ: Επισήμανση φυσικών μεταλλικών νερών –ενδείξεις στις ετικέτες των φιαλών των φυσικών μεταλλικών νερών

- Σχετ.**
1. Η υπ' αριθμ. Α1β/4841/79 (ΦΕΚ 696/Β/1979) Υγειονομική Διάταξη περί της Ποιότητας των εμφιαλωμένων νερών όπως ισχύει
  2. Το Π.Δ 433/83 (ΦΕΚ 163/Α/9.11.83) «Όροι εκμετάλλευσης και κυκλοφορίας στο εμπόριο φυσικών μεταλλικών νερών», όπως ισχύει
  3. Η ΚΥΑ 56561/9.6.04 (ΦΕΚ 887/Β/15.6.04) «Καθορισμός του καταλόγου των οριακών τιμών συγκεντρώσεων και των ενδείξεων για την επισήμανση των φυσικών μεταλλικών νερών....»
  4. Ο Κανονισμός (ΕΕ) 115/2010 για τον καθορισμό των ειδικών όρων που διέπουν τη χρήση ενεργοποιημένης αλουμίνιας για την απομάκρυνση των φθοριούχων ιόντων από ορισμένα φυσικά μεταλλικά νερά και νερά πηγής
  5. Ο Καν. (ΕΕ) 1169/2011 σχετικά με την παροχή πληροφοριών για τα τρόφιμα στους καταναλωτές.
  6. Η ΔΥΓ2/ΓΠοικ.66825/13.5.2008 εγκύκλιος της Υπηρεσίας με θέμα «Επισήμανση φυσικών μεταλλικών νερών»
  7. Η ΔΥΓ2/Γ.Π.87194/28.7.2009 εγκύκλιος της Υπηρεσίας μας με θέμα: «Επισήμανση των εμφιαλωμένων νερών»
  8. Η Δ1δ/ ΓΠ οικ.80061/22.11.2016 εγκύκλιος της Υπηρεσίας μας (ΑΔΑ ΩΩΛΠ465ΦΥΟ-ΧΥΙ) με θέμα: «Ονομασία με την οποία κυκλοφορούν τα μεταλλικά νερά στο εμπόριο».

Στο πλαίσιο εφαρμογής των διατάξεων των ανωτέρω σχετικών, και για λόγους προστασίας της δημόσιας υγείας και ειδικότερα της προστασίας της υγείας των καταναλωτών φυσικών μεταλλικών νερών και της πρόληψης της παραπληροφόρησης, (σύμφωνα με το σημείο 5 του σκεπτικού της Οδηγίας 2009/54/ΕΚ), διευκρινίζονται τα ακόλουθα:

A. ΓΕΝΙΚΑ

Η επισήμανση των φυσικών μεταλλικών νερών πρέπει να ακολουθεί τους γενικούς κανόνες του (5) σχετ. ο οποίος θεσπίζει τις γενικές αρχές, απαιτήσεις και υποχρεώσεις που διέπουν τις πληροφορίες για τα τρόφιμα και ειδικότερα την επισήμανση των τροφίμων.

B. ΕΙΔΙΚΟΤΕΡΑ

Επιπλέον οι ενδείξεις στις ετικέτες των φυσικών μεταλλικών νερών θα πρέπει να είναι σύμφωνες με τα οριζόμενα:

I. Στα άρθρα 7,8,9 στο Τμήμα ΙΙΙ του Παραρτήματος Ι και στο Παράρτημα ΙΙΙ του ΠΔ 433/83, όπως ισχύει (σχετ. 2)

Αναλυτικότερα:

- Η ονομασία με την οποία κυκλοφορούν τα φυσικά μεταλλικά νερά (ονομασία πώλησης) είναι **«φυσικό μεταλλικό νερό»** ή, αν πρόκειται για αναβράζον φυσικό μεταλλικό νερό, ανάλογα με την περίπτωση, **«φυσικό μεταλλικό νερό, φυσικώς αεριούχο»**, **«φυσικό μεταλλικό νερό ενισχυμένο με αέριο της πηγής»**, **«φυσικό μεταλλικό νερό με προσθήκη διοξειδίου του άνθρακα»**.
- Η ονομασία με την οποία κυκλοφορούν τα φυσικά μεταλλικά νερά (ονομασία πώλησης) που έχουν υποστεί επεξεργασία με μεθόδους αποκλειστικά φυσικές για την ολική ή μερική απομάκρυνση του ελεύθερου διοξειδίου του άνθρακα συμπληρώνεται, κατά περίπτωση, με την ένδειξη **«ολικά απαεριωμένο»** ή **«μερικώς απαεριωμένο»**.
- Η επισήμανση των φυσικών μεταλλικών νερών περιλαμβάνει επίσης τις ακόλουθες υποχρεωτικές ενδείξεις:
  - την αναφορά της αναλυτικής σύνθεσης με απαρίθμηση των χαρακτηριστικών στοιχείων του (που ανανεώνεται κατά προτίμηση κάθε δύο έτη)
  - τον τόπο όπου γίνεται η εκμετάλλευση της πηγής και την ονομασία αυτής
  - την ένδειξη των ενδεχόμενων κατεργασιών που αναφέρονται στα σημεία (β) και (γ) της παρ.1 του άρθρου 4 του (2) σχετ.
- Το όνομα της τοποθεσίας, του οικισμού ή της θέσης μπορεί να περιληφθεί στο κείμενο της εμπορικής επωνυμίας, υπό την προϋπόθεση ότι πρόκειται για φυσικό μεταλλικό νερό που προέρχεται από πηγή που αποτελεί αντικείμενο εκμετάλλευσης στον τόπο που υποδεικνύεται από την εμπορική επωνυμία και ότι το όνομα αυτό δεν οδηγεί σε σύγχυση όσον αφορά τον τόπο στον οποίο γίνεται η εκμετάλλευση της πηγής.

- Απαγορεύεται η εμπορία ενός φυσικού μεταλλικού νερού μιας πηγής υπό πολλές διαφορετικές εμπορικές επωνυμίες.
- Όταν οι ετικέτες ή οι επιγραφές που φέρονται επάνω στα δοχεία μέσα στα οποία τα φυσικά μεταλλικά νερά προσφέρονται προς πώληση αναγράφουν μια εμπορική επωνυμία που διαφέρει από το όνομα της πηγής ή του τόπου εκμετάλλευσής της, τότε η ένδειξη αυτού του τόπου εκμετάλλευσης ή του ονόματος της πηγής αναγράφεται με χαρακτήρες το ύψος και το πλάτος των οποίων είναι τουλάχιστον μιάμιση φορά μεγαλύτερο από εκείνο του μεγαλύτερου χαρακτήρα που έχει χρησιμοποιηθεί για την αναγραφή αυτής της εμπορικής επωνυμίας.
- Απαγορεύεται, τόσο επί των συσκευασιών ή ετικετών όσον και κατά την οποιασδήποτε μορφής διαφήμιση, η χρησιμοποίηση ενδείξεων, επωνυμιών, κατασκευαστικών ή εμπορικών σημάτων, απεικονίσεων ή άλλων σχημάτων συμβολικών ή όχι που για ένα φυσικό μεταλλικό νερό, υπαινίσσονται ένα χαρακτηριστικό που το νερό δεν κατέχει, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά την καταγωγή, την ημερομηνία έκδοσης άδειας εκμετάλλευσης, τα αποτελέσματα αναλύσεων καθώς και κάθε αναφορά ανάλογη προς τις εγγυήσεις αυθεντικότητας
- Απαγορεύονται όλες οι ενδείξεις που αποδίδουν σε ένα φυσικό μεταλλικό νερό ιδιότητες πρόληψης, θεραπευτικής αγωγής ή θεραπείας μιας ανθρώπινης ασθένειας.
- Επιτρέπονται οι ενδείξεις που εκτίθενται στο Παράρτημα ΙΙΙ του (2) σχετ. εφόσον πληρούνται τα αντίστοιχα κριτήρια που καθορίζονται εκεί ή σε άλλες διατάξεις και υπό την προϋπόθεση ότι αναφέρονται στην Υπουργική Απόφαση αναγνώρισης του φυσικού μεταλλικού νερού
- Δεν επιτρέπονται οι ενδείξεις «ενισχύει την πέψη», «μπορεί να ευνοεί τις ηπατοχολικές λειτουργίες» ή άλλες παρόμοιες ενδείξεις, σχετικές με την επίδραση του νερού στις λειτουργίες του ανθρώπινου οργανισμού.

ΙΙ. Στα άρθρα 4,6 και 8 της ΚΥΑ 56561/04 (σχετ. 3)

Αναλυτικότερα:

- Τα φυσικά μεταλλικά νερά των οποίων η συγκέντρωση σε φθόριο είναι ανώτερη των 1,5 mg/L πρέπει να φέρουν την ένδειξη «Περιέχει ποσότητα φθορίου μεγαλύτερη των 1,5 mg/L: δεν είναι κατάλληλο για τακτική κατανάλωση από βρέφη και παιδιά ηλικίας

μικρότερης των 7 ετών». Η ένδειξη αυτή πρέπει να βρίσκεται κοντά στην ονομασία πώλησης με ευδιάκριτους χαρακτήρες.

Τα φυσικά μεταλλικά νερά του προηγούμενου εδαφίου πρέπει να φέρουν ένδειξη της πραγματικής περιεκτικότητας σε φθόριο κατά την έννοια της φυσικοχημικής (αναλυτικής) σύνθεσης σε χαρακτηριστικά συστατικά.

- Η επισήμανση των φυσικών μεταλλικών νερών που αποτέλεσαν αντικείμενο κατεργασίας με εμπλουτισμένο με όζον αέρα, πρέπει να φέρει, κοντά στην ένδειξη της αναλυτικής σύνθεσης σε χαρακτηριστικά στοιχεία την ένδειξη «νερό που έχει υποστεί κατεργασία με επιτρεπόμενη τεχνική οξυγόνωσης με αέρα εμπλουτισμένο με όζον».

III . Στο άρθρο 4 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 115/2010 (σχετ. 4)

- Η ετικέτα του νερού που έχει υποβληθεί σε διαδικασία απομάκρυνσης των φθοριούχων ιόντων περιλαμβάνει, κοντά στη δήλωση της αναλυτικής σύνθεσης, την ένδειξη «νερό που έχει υποβληθεί σε εγκεκριμένη τεχνική προσρόφησης».

IV. Στο άρθρο 30 του (1) σχετ. εφόσον δεν έρχονται σε αντίθεση με τις (2) και (3) σχετικές.

Αναλυτικότερα:

Στην ετικέτα ενός φυσικού μεταλλικού νερού θα πρέπει να αναγράφεται με ευκρίνεια:

- ο εμπορικός τίτλος της επιχείρησης εμφιαλώσεως και ο αριθμός της άδειας λειτουργίας του εργοστασίου ή ο αριθμός γνωστοποίησης εφόσον υφίσταται
- η ημερομηνία εμφιάλωσης και ο κωδικός αριθμός παραγωγής
- η υπόδειξη διατηρήσεως σε σκιερό και δροσερό μέρος
- εφόσον το νερό προορίζεται για εξαγωγή τα ανωτέρω στοιχεία θα είναι γραμμένα και σε μια ξένη γλώσσα κατά προτίμηση Αγγλική

V. Για λόγους επαρκούς πληροφόρησης των καταναλωτών στην ετικέτα αναγράφονται τα στοιχεία της υπουργικής απόφασης αναγνώρισης του φυσικού μεταλλικού νερού (αριθμός πρωτοκόλλου, ημερομηνία έκδοσης, ΦΕΚ δημοσίευσης).

Διευκρινίζεται ότι ένα φυσικό μεταλλικό νερό μπορεί να κυκλοφορεί στο εμπόριο μόνο με την ετικέτα με την οποία αυτό έχει αναγνωρισθεί. Για οποιαδήποτε αλλαγή επί της ετικέτας που αφορά στοιχεία που αναφέρονται στα ανωτέρω σημεία **I,II,III** θα πρέπει να υποβληθεί σχετική αίτηση στο Υπουργείο Υγείας.

Σε συνέχεια των ανωτέρω επισημαίνεται ότι:

- το Υπουργείο Υγείας έχει την αρμοδιότητα αναγνώρισης του νερού μιας πηγής υδροληψίας ως φυσικού μεταλλικού νερού, κατόπιν γνωμοδότησης της Επιτροπής Αναγνώρισης Φυσικών Μεταλλικών Νερών
- η ορθή εφαρμογή των (1), (2), (3) σχετ. αποτελεί αρμοδιότητα των Υπηρεσιών Περιβαλλοντικής Υγιεινής των ΠΕ

Κατόπιν τούτου οι Υπηρεσίες Περιβαλλοντικής Υγιεινής και Υγειονομικού Ελέγχου των ΠΕ παρακαλούνται όπως εξετάσουν τις ετικέτες με τις οποίες κυκλοφορούν τα φυσικά μεταλλικά νερά που εμφανίζονται στην περιοχή ευθύνης τους.

Στην περίπτωση που διαπιστωθεί ότι τα αναγραφόμενα στην ετικέτα δεν είναι σύμφωνα με την υπουργική απόφαση αναγνώρισης του νερού ως φυσικού μεταλλικού νερού ή σύμφωνα με την παρούσα εγκύκλιο παρακαλούμε όπως μας ενημερώσετε σχετικά το συντομότερο δυνατό.

Παρακαλούμε για τις ενέργειες σας.

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΓΕΙΑΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΠΡΕΖΕΡΑΚΟΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ

A. Για ενέργεια

1. Όλες Τις Περιφερειακές Ενότητες της χώρας
Διευθύνσεις Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας
Τμήματα Περιβαλλοντικής Υγιεινής και Υγειονομικού
Ελέγχου
Έδρες τους
2. Διευθύνσεις Υγειονομικού Ελέγχου και
Περιβαλλοντικής Υγιεινής όλων των Π.Ε.
Περιφέρειας Αττικής
Έδρες τους

B. ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΗ

1. ΑΑΔΕ

Γ.Χ.Κ.

Δ/νση Αλκοόλης και Τροφίμων
Αναστασίου Τσόχα 16
11521 Αθήνα

2. Σύνδεσμος Εταιριών Εμφιαλώσεως Ελληνικού Φυσικού Μεταλλικού Νερού (Σ.Ε.ΦΥ.ΜΕ.Ν)

Λεωφ. Κηφισίας 340, 154 51, Νέο Ψυχικό

Γ. ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ

1. Γραφείο Υπουργού Υγείας
2. Γραφείο Γενικού Γραμματέα Δημόσιας Υγείας
3. Γραφείο Γεν. Διευθύντριας Δημόσιας Υγείας
και Ποιότητας Ζωής
4. Δ1(δ) 3